

थः सु कतः सु उपन्यासको नेपाली भाषामा नमुना अनुवाद

नन्दिरा महर्जन

परीक्षा क्रमाङ्क : ७२२८०६५/०७५

त्रि.वि.दर्ता नं. : ९-२-७०१-३७-२०१२

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षाअन्तर्गत
स्नातकोत्तर तह चौथो सत्रको नेपा.शि. ५४४ पाठ्यांशको

प्रयोजनार्थ प्रस्तुत

शोधपत्र

शिक्षाशास्त्र केन्द्रीय विभाग

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

कीर्तिपुर, काठमाडौं

२०७६/२०१९

प्रतिबद्धता पत्र

थः सु कतः सु उपन्यासको नेपाली भाषामा नमुना अनुवाद शीर्षकमा शोधपत्र तयार पार्दा उपयोगमा ल्याइएका शोध प्रतिवेदनभित्रका सामग्रीहरू नितान्त मौलिक हुन् । यसमा प्रयोग गरिएका सामग्रीहरू अन्यत्र कहींबाट साभार गरिएका होइनन् । प्रयोग गरिएका ठाउँमा आवश्यकताअनुसार स्रोत खुलाएर वाक्यांश तथा वाक्यहरू साभार गरिएको छ । यस शोधपत्रका अंश अन्य प्रयोजनका लागि उपयोग र प्रकाशनमा आएका पनि छन् । अतः यो शोधपत्र नितान्त मौलिक भएको प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु ।

.....

शोधार्थी

नन्दिरा महर्जन

मिति : २०७६/२/१०

शोधनिर्देशकको सिफारिसपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली भाषा शिक्षा विभाग स्नातकोत्तर तह चौथो सत्रकी छात्रा नन्दिरा महर्जनले नेपाली विषय विशिष्टीकरणको पाठ्यांश ५४४ को आवश्यकता पूर्तिका निम्ति थः सु कतः सु उपन्यासको नेपाली भाषामा नमुना अनुवाद शीर्षकको प्रस्तुत शोधपत्र मेरो निर्देशनमा रहेर तयार पार्नुभएको हो । निकै परिश्रमपूर्वक तयार पारिएको यो शोधकार्यबाट म पूर्णतः सन्तुष्ट छु र यसको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

.....
उपप्रा. मुरलीधर घिमिरे

शोधनिर्देशक

शिक्षाशास्त्र सङ्काय

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

त्रि.वि., कीर्तिपुर

मिति : २०७६/०४/०५

July 21, 2019

त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्काय
नेपाली भाषा शिक्षा विभाग
त्रि.वि., कीर्तिपुर

स्वीकृति पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षा विभागअन्तर्गत स्नातकोत्तर तह चौथो सत्रको नेपा.शि. ५४४ पाठ्यांशको प्रयोजनका लागि छात्रा नन्दिरा महर्जनद्वारा थ: सु कत: सु उपन्यासको नेपाली भाषामा नमुना अनुवाद शीर्षकमा तयार गरिएको यो शोधपत्र स्नातकोत्तर उपाधिका लागि उचित ठहरिएकाले स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

नाम	हस्ताक्षर
१. प्रा.डा. रामप्रसाद भट्टराई (विभागीय प्रमुख)
२. प्रा.डा. पारसमणि भण्डारी (शोधविशेषज्ञ)
२. उपप्रा. मुरलीधर घिमिरे (शोधनिर्देशक)

मिति : २०७६/०४/२१

August 6, 2019

कृतज्ञता ज्ञापन

प्रस्तुत शोधपत्र त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षा विभागअन्तर्गत चौथो सत्रको नेपा.शि. ५४४ को प्रयोजनका लागि तयार पारिएको हो ।

प्रस्तुत शोधपत्र मैले मेरा श्रद्धेय गुरु उपप्रा. श्री मुरलीधर घिमिरेको प्राज्ञिक निर्देशनमा तयार पारेकी हुँ । शोधप्रस्ताव लेखनदेखि शोधपत्र तयार पार्दासम्म सहयोग गर्नुहुने मेरा शोधनिर्देशक गुरुप्रति कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । शोधकार्यका लागि आवश्यक सहयोग गर्नुहुने विभागीय प्रमुख प्रा.डा. रामप्रसाद भट्टराई र अन्य गुरुहरूप्रति पनि कृतज्ञता प्रकट गर्दछु ।

त्रि.वि. केन्द्रीय पुस्तकालयका कर्मचारी एवं शोधपत्रका लागि सामग्री सङ्कलनदेखि अन्तिम कार्यसम्म निरन्तर सहयोग गर्नुभएका शोध उपन्यासका उपन्यासकार श्री नजरराम महर्जन र अन्य सामग्री उपलब्ध गराइदिनुहुने श्री भरत महर्जनप्रति पनि विशेष आभार व्यक्त गर्दछु । मेरा जीवनका हरेक क्षेत्रमा सफलताको कामना गर्दै सधैं उच्च शिक्षा अध्ययनमा लाग्न प्रेरित गरिरहने मेरो परिवारप्रति पनि म सदा ऋणी छु ।

यस शोधपत्र तयार गर्ने क्रममा प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्ने सम्पूर्ण साथीहरूलगायत शुभचिन्तकहरूप्रति हृदयदेखि नै धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । अत्यन्त व्यस्त समय र प्राविधिक समस्या हुँदाहुँदै पनि छिटो छरितो यथाशक्य शुद्ध टङ्कन गरी समयमै शोधपत्रको स्वरूप दिने 'जी' कम्प्युटर सेन्टर, कीर्तिपुरलाई पनि धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । साथै यो शोधकार्य लेखन सफल पार्नका लागि आर्थिक सहयोग गर्ने विश्वविद्यालय अनुदान आयोग, सानोठिमी, भक्तपुरप्रति आभार व्यक्त गर्दछु । (MRS/75-76/Edu-14) ।

अन्तमा यस शोधपत्रको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि शिक्षाशास्त्र सङ्काय नेपाली भाषा विभागसमक्ष प्रस्तुत गर्दछु ।

शोधकर्ता
नन्दिरा महर्जन
नेपाली भाषा शिक्षा विभाग
त्रि.वि., कीर्तिपुर ।

शोधसार

प्रस्तुत शोधकार्य थः सु कतः सु उपन्यासको नेपाली भाषामा नमुना अनुवाद संग सम्बन्धित रहेको छ । यो शोधकार्य त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षा विभागअन्तर्गत स्नातकोत्तर तह चौथो सत्रको नेपा.शि. ५४४ पाठ्यांशको प्रयोजनार्थ तयार पारिएको हो । यस शोधकार्यको मुख्य उद्देश्य अनुवाद सिद्धान्तका आधारमा नेपालभाषामा लिखित 'थः सु कतः सु' उपन्यासलाई नेपाली भाषामा अनुवाद गरी भाषिक सम्पादन गर्नु, उक्त उपन्यासमा प्रयुक्त सांस्कृतिक शब्दहरूको अनुवाद गर्नु र अनुवाद गर्दा देखिएका समस्याहरूको विश्लेषण गर्नु र अनुवाद सिद्धान्तका आधारमा व्याख्या विश्लेषण गर्नु रहेको छ । प्रस्तुत शोधकार्यका लागि प्राथमिक र द्वितीयक स्रोतलाई आधार बनाएर सामग्री सङ्कलन गरिएको छ । नजरराम महर्जनद्वारा नेपालभाषामा लिखित 'थः सु कतः सु' उपन्यासलाई प्राथमिक स्रोतका रूपमा लिइएको छ । सङ्कलित सामग्रीलाई विश्वसनीय र वैध बनाउन तथा सामग्री सत्यापनका लागि नेपाली भाषा र नेपालभाषाका शिक्षकहरूबाट रुजु गराई विश्लेषण गरिएको छ । साथै शोधकर्ता स्वयम् नेपाल भाषी भएकाले आफैँलाई सूचक मानेर सङ्कलित सामग्रीलाई व्याख्या एवम् विश्लेषण गरिएको छ ।

प्रस्तुत शोधकार्य अनुवादसंग सम्बन्धित रहेको छ । अनुवादपश्चात् अनूदित पाठ्यांशलाई सम्पादन गरिएको छ । सम्पादनको निम्ति उक्त पाठ्यांशलाई नेपालभाषी र नेपाली भाषाका वक्ताहरूद्वारा गरिएको परीक्षणलाई आधार मानेर सम्पादन गरिएको छ । साथै उपन्यासमा प्रयुक्त सांस्कृतिक शब्दहरूको अनुवाद गरी अनूदित पाठ्यांशमा देखिएका समस्याहरूको पहिचान गरेर तिनको विश्लेषण गरी निष्कर्षमा पुगिएको छ ।

प्रस्तुत अनुसन्धान आगामी दिनमा अनुवादसम्बन्धी काम गर्नेहरूका लागि एक मार्गदर्शक सामग्रीका रूपमा रहेको छ । साथै यस अध्ययन अनुसन्धानबाट नेपालभाषीहरू र नेपाली भाषीहरूलाई यस उपन्यासको आफ्नै भाषामा अध्ययन गरेर यसलाई बुझ्न सहयोग प्रदान गरेको छ ।

शोधार्थी

नन्दिरा महर्जन

सङ्क्षिप्त रूप

क्र.सं.	क्रम सङ्ख्या
त्रि.वि.	त्रिभुवन विश्वविद्यालय
वि.सं.	विक्रम सम्वत्
ने.सं.	नेपाल सम्वत्
प्रा.डा.	प्राध्यापक डाक्टर
नेपा.शि.	नेपाली शिक्षा
उपप्रा.	उपप्राध्यापक
डा.	डाक्टर
अनु.	अनुवाद
ई.सं.	ईस्वी सम्वत्

चिह्नसूची

चिह्न	नाम वा कार्य
O7	शुद्धता परीक्षण
D	हटाउने
Eq	स्पेसदिने
#	पदवियोग
h/	नयाँकुरा थप्ने
]	अगाडि लैजाने
[पछाडि लैजाने
...	खाली ठाउँ भर्ने
?	स्पष्ट हुने / मूलप्रति हेर्ने
[]	बीच भागमा राख्ने
⊂	पदयोग गर्ने
Np	नयाँ अनुच्छेद परिवर्तन

विषयसूची

पृष्ठ

अध्याय एक

शोधपरिचय

१.१	अध्ययनको पृष्ठभूमि	१
१.२	समस्याकथन	२
१.३	शोधकार्यको उद्देश्य	२
१.४	अध्ययनको सान्दर्भिकता र उपादेयता	२
१.५	अध्ययनको सीमाङ्कन	३
१.६	शोधपत्रको रूपरेखा	४

अध्याय दुई

पूर्वकार्यको समीक्षा र सैद्धान्तिक ढाँचा

२.१	पृष्ठभूमि	५
	२.१.१ पुस्तकको समीक्षा	५
	२.१.२ शोधपत्रको समीक्षा	८
२.२	सैद्धान्तिक ढाँचा	११
	२.२.१ नेपालभाषाको परिचय	११
	२.२.२ नेपालभाषाका लिपि	११
	२.२.३ नेपालभाषाका वाङ्मय रचना	१२
	२.२.४ नेपालभाषाका साहित्य	१२
	२.२.५ नेपालभाषाका भाषिका	१२
	२.२.६ नेपालभाषाका वर्ण	१३
	२.२.७ नेपालभाषाका साहित्यकार	१३
	२.२.८ नेपालभाषा बोल्ने वक्ताको जनसङ्ख्या	१४
२.३	अनुवादको परिचय	१४
२.४	अनुवादको प्रयोजन र आवश्यकता	१६
२.५	अनुवादका प्रकार	१७
	२.५.१ विषयक्षेत्रका आधारमा अनुवाद	१७
	२.५.२ मानवीय संलग्नताका आधारमा अनुवाद	१९

२.५.३ भाषा प्रयोगका आधारमा अनुवाद	२०
२.५.४ सीप र शैलीका आधारमा अनुवाद	२२
२.५.५ माध्यमका आधारमा अनुवाद	२३
२.५.६ कृति प्रकृतिका आधारमा अनुवाद	२४
२.६ अनुवादका प्रक्रियाहरू	२५
२.७ अनुवादसम्बन्धी विभिन्न विद्वान्हरूको मान्यता	२६
२.७.१ जे.सी. क्याटफोर्डको मान्यता	२६
२.७.२ इ.ए. नाइडाको मान्यता	२८
२.७.३ पिटर न्युमार्कको मान्यता	२९
२.८ भाषाशिक्षणमा अनुवाद अध्ययनको स्थान	३०

अध्याय तीन

अध्ययन विधि र प्रक्रिया

३.१ पृष्ठभूमि	३२
३.२ सामग्री सङ्कलनका स्रोतहरू	३२
३.२.१ प्राथमिक स्रोत	३२
३.२.२ द्वितीयक स्रोत	३२
३.३ सामग्री विश्लेषण प्रक्रिया	३२

अध्याय चार

अनुवाद सिद्धान्तका आधारमा 'थः सु कतः सु' उपन्यासको नेपाली भाषामा अनुवाद र भाषिक सम्पादन

४.१ पृष्ठभूमि	३४
४.२ नेपालभाषामा लिखित थः सु कतः सु उपन्यासको नेपाली अनुवाद	३४
४.३ अनूदित पाठ्यांशलाई मूल पाठका आधारमा भाषिक सम्पादन	६५
४.४ निष्कर्ष	९५

अध्याय पाँच

थः सु कतः सु उपन्यासमा प्रयुक्त सांस्कृतिक शब्दहरूको अनुवाद

५.१ पृष्ठभूमि	९६
५.२ सांस्कृतिक पक्षहरूको अनुवाद	९६

अध्याय छ

थःसु कतः सु उपन्यासलाई नेपाली भाषामा अनुवाद गर्दा देखापरेका समस्याहरूको पहिचान

६.१	पृष्ठभूमि	१००
६.२	शब्द तथा पदावलीगत समस्या	१००
६.३	भाषिक विशिष्टतागत समस्या	१०१
६.४	अर्थगत समस्या	१०२
६.५	अनुवादमा देखिएका व्याकरणिक कोटिगत समस्या	१०२
	६.५.१ वचनसम्बन्धी समस्या	१०३
	६.५.२ आदरसम्बन्धी समस्या	१०४
	६.५.३ कालसम्बन्धी समस्या	१०४
	६.५.४ लिङ्गसम्बन्धी समस्या	१०५
	६.५.५ विभक्तिसम्बन्धी समस्या	१०६
६.६	निष्कर्ष	१०६

अध्याय सात

अनुवाद सिद्धान्तका आधारमा 'थः सु कतः सु' उपन्यासको विश्लेषण

७.१	पृष्ठभूमि	१०७
७.२	अनुवाद प्रकारका आधारमा 'थः सु कतः सु' उपन्यासको विश्लेषण	१०७
	७.२.१ विषय क्षेत्रका आधारमा	१०७
	७.२.२ मानवीय संलग्नताका आधारमा	१०७
	७.२.३ भाषा प्रयोगका आधारमा	१०८
	७.२.४ सीप र शैलीका आधारमा	१०८
	७.२.५ माध्यमका आधारमा	१०९
७.३	अनुवादसम्बन्धी विभिन्न विद्वान्हरूमा मान्यता	१०९
	७.३.१ क्याटफोर्ड मान्यताका आधारमा 'थः सु कतः सु' उपन्यासको विश्लेषण	१०९
	७.३.२ नाइडाको मान्यताका आधारमा 'थः सु कतः सु' उपन्यासको विश्लेषण	११०
	७.३.३ पिटर न्युमार्कको मान्यताका आधारमा 'थःसु कतः सु' उपन्यासको विश्लेषण	१११

७.४	‘थः सु कतः सु’ उपन्यासको मूल पाठ र अनूदित पाठको तुलनात्मक विश्लेषण	११२
७.५	निष्कर्ष	११३

अध्याय आठ

सारांश, निष्कर्ष र उपयोगिता

८.१	सारांश	११५
८.२	निष्कर्ष	११७
८.३	उपयोगिता	१२०
	८.३.१ नीतिगत उपयोगिता	१२०
	८.३.२ प्रयोगगत उपयोगिता	१२१
	सन्दर्भसामग्री सूची	१२२

परिशिष्ट (क)

अनुवादका क्रममा सहयोग गर्ने सूचकहरूको नामावली

परिशिष्ट (ख)

थः सु कतः सु उपन्यास

व्यक्तिवृत्त